

U analizi Euronatur Fondacije i RiverWatch-a dat je pregled rečnih bogatstava država na Balkanu, o tome koje su njihove hidromorfološke odlike, ozaštićenim područja, o očuvanje vrednosti reka i uticaju budućih planiranih hidroelektrana, kao i spisku svih planiranih hidroenergetskih projekata na Balkanu.

Što se tiče zaštićenih područja, važno je pomenuti dokument Natura2000, ekološke mreže koja obuhvata zemlje članice EU, ali i članice Energetske zajednice. Natura2000 predstavlja središnji deo politike o zaštiti prirode i biološke raznovrsnosti. Postoje tri nivoa kada je u pitanju zaštita područja - veoma visoka, visoka i niska. U Srbiji nekoliko većih reka spada u najvišu klasu zaštićenih područja. Međutim, većina reka je klasifikovana u drugom nivou zaštite.

Srbija je bogata rekama i ima dobre uslove za izgradnju hovitih hidroenergetskih postrojenja. Hidroelektrana Đerdap 1 je najveća u slivu Dunava, sa oko 1 000 MW instalisane snage.

Druge HE nalaze se na reci Drini, a mnogo novih objekata je planirano na Velikoj Moravi i reci Ibar. Na Dunavu je planirana izgradnja reverzibilne hidroelektrane Đerdap 3.

Na reci Ibar planirana je izgradnja 10 malih hidroelektrana do 10 MW i jedna veća do 50 MW, zatim na reci Đetinji, Ribnici, Visočici, Vlasini, Rasini, Toplici, Pčinji, takođe i reke Čelije, Ušće, Manasija, Dutovo, Veternica, Vučjanka, Crni Timok, Veliki Rzav, Nišava, Lim (Brodarevo 2 i još nekoliko HE do 50 MW), Velika Morava (pet hidroelektrana do 50 MW), Veliki Rzav, Uvac, Dunav (Đerdap 3 do 50 MW), Sava, Tisa i Drina (šest hidroelektrana do 50 MW).

Makedonija pruža ogromnu raznolikost rečnih pejzaža, od visokih planinskih izvora, preko jezera, pritoka do tektonskih ravnica. Država do sada ima samo nekoliko većih hidroelektrana, ali uz Vardar, najveću reku u zemlji, planirane su više novih brana.

Planirane brane na rečnim slivovima su na rekama Mala (Boškov Most), Treska, Bregalnica, Radika, Crna, i 12 hidroelektrana do 50 MW na reci Vardar.

Albanija još uvek, zajedno sa Crnom Gorom, ima značajan broj slobodnih tokova i uglavnom netaknutih rečnih slivova. Čak i velike reke, poput Vjosa, kao i reke Osam, Devol i Skumbin još uvek nemaju brane. Samo je reka Drim uglavnom pretvorena u lanac hidroenergetskih rezervoara. Isto tako i mnoge delte i ušća imaju odlične hidromorfološke uslove.

Reka Drim je najveća reka u Albaniji koja se koristi za proizvodnju hidroenergije. Ostale veće brane mogu se naći samo u severnom delu zemlje. Sve reke u planinskim zonama su predmet hidroenergetskog razvoja.

Planirana je izgradnja više manjih hidroelektrana na reci Devol, Drin, Belesoves, Caje, Borjes, Curaj, Valbona, Gomsik, Zali, Melthit, Buštrica, Pavla, Lusa, na reci Škumbini više hidroenergetskih postrojenja, zatim reke Šala, Vjosa, Mat, Bistrica, Gostima, Bence, Lusna i

još nekoliko reka na kojima je moguće graditi HE.

U BiH se nalaze sve glavne pritoke Save. Gornji tok Une i donji tok Vrbasa, kao i donja Drina spadaju u najviše klase, koje su podložne jakim promenama. Neretva je dosta izmenjena lancem većih hidroelektrana. Sa druge strane, izvorište i neke od nižih pritoka i dalje imaju veoma dobre hidromorfološke uslove. Čak i dolina Bosne pruža dobre hidromorfološke uslove. Kraška polja u BiH imaju izuzetan značaj, jedno od najvećih kraških polja na svetu je Livanjsko polje kroz koje protiče nekoliko reka-ponornica koje pripadaju Jadranskom slivu. Veće hidroelektrane mogu se naći na rekama Vrbas i Drini. Planovi izgradnje novih objekata fokusirani su na reke Vrbas, Bosna i Drina. Pored pomenutih, planovi izgradnje postoje i za druge lokacije, poput Sutjeske, Neretve, Plive, Ugara, zatim Crna, Vrbanja, Lim, Tara, Cehotina, Bistrica, Tihaljina, Una, Prača i još nekoliko drugih reka.

Mnoge reke u Hrvatskoj zbog svojih karakteristika nalaze se u zoni zaštite područja. Uprkos tome što neke od reka spadaju u zaštićena područja, Hrvatska ipak planira izgradnju značajnog broja hidroelektrana na Savi, Dravi, kao i na reci Kupa.

Nedavno završeni projekat „Lešće“ na gornjoj Dobroj Reci, realizovan od strane HEP-a je prva velika HE izgrađena u Hrvatskoj posle sticanja nezavisnosti 1991. godine.

U planu je korišćenje sledećih rečnih lokacija, pored Save, Drave i Kupe gde je planiran najveći broj objekata, koristiće se i reke Lika, Trebišnjica, Cikola, Požega, Glina, Korana, Mreznica, Cetina, Livanjsko polje, Zrmanja i još nekoliko drugih.

U Crnoj Gori samo srednja i gornja Zeta u blizini Nikšića se koriste za proizvodnju hidroenergije. Morača je glavna pritoka Skadarskog jezera i još uvek nema nijednu branu. Kanjon Tare je najpoznatiji nacionalni park u državi, a ima dobre hidromorfološke uslove, delta Bojane i Bune takođe pruža dobre uslove. Skoro 80 odsto od ukupnog rečnog bogatstva se nalazi pod zaštitom područja, zbog svojih bogatstava i specifičnosti.

Mnoge nove hidroelektrane su predviđene na Morači i Tari, kao i na Zeti i Pivi. Na Morači je planirana izgradnja četiri brane, visine između 60 i 150 metara, instalisane snage od 37 do 127 MW. Na gornjoj Morači gradiće se HE Kostanica, snage 550 MW. Osim pomenutih i ostale navedene reke imaju mogućnost iskorišćavanja, a to su Komarnica, Lim, Cehotina, Ibar, Bukovica, Sjevernica, Mrtvica, Bijela, Mala Rijeka, i još nekoliko drugih na kojima je planirana izgradnja objekata snage do 10 MW.